

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 22.

Lýsingaprisur fyri þittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í pristinum.

Leygardag hin 1. juni 1935.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

9. árg.

Svar til Joen Rasmussens „Føroya Socialdemokrat“ og kristindómurin“.

Tú, Jógván, var við á sinni til at heita á Tøroya arbeidarar og aðrar arbeidsmenn um at fáa fírt eitt arbeidarablað til reising av Føroya arbeidarafjöld. — Hví henda roynd datt niður fyrri, er ein sak fyrri seg, men hugsjón tín tá var vist ógvuliga radikal socialistisk.

Tá ið javnaðarflokkurin varð stovnaður, var tú uppi í stovningarstovnum. — Hví tú datt burtur frá, er eisini ein sak fyrri seg, men tað var vist ikki tí, at hin socialistiska stevnukskráin völdi tær andstygd. Tað er ikki longri enn »heilt stutt« síðani, at tú yvir fyrri útlendskum hefur givið teg út fyrri ein í minsta lagi radikalt socialistiskt innstilladan mann.

Tú, Jógván, hefur so stutt fleiri ferðir bankað upp á hjá arbeidarafjöldini og veittrað við tí reyða merkinum, ið tú so »manniliga« strýkur, traðkar undir fótum og bannar í stórra ekstasi, enn menn á sinni vóru í, tá ið teir kyndu heksabáluni.

Á, nei, Jógván, tú ert okkum alls ikki ókendur. — Vit hava fylgt tær, eisini tá ið tú sum nú undir huldumerkini: »ein arbeidari« hefur skent og dálkað ikki bert einstakar menn, men eisini litið reyða merkið, ið tú so lóin vildi gerast oddabærari av. — Vit vilja ynskja, at teir menn, ið nú tykjast at vera við at betrúgva tær at hera teirra merki, ikki gera okkara royndir um aftur. »Andsligir dessertorar« og yvirloyparar eru ikki bara stuttligir.

Hetta vóru nokur »á sín hátt« søgulig inngangsorð, ið siga eitt og annað um »kvalitetin« av áløpi tínum, Jógvans.

Tú mást fyrigeva mær, Jógván. Men áløp títt tykist mær at vera dikterað av einans politiskum motivum. Og er tað so ikki nakað av »blasfemí«, tá ið tú loyvir tær at farga tínar »kristuligu brillur« fyrri at geva socialismuni ein ókristiligan lit?

Tú ert veikur í vápnum, Jógván, tá ið tú so noyðist at grugga títt kristna sýnið fyrri at lesa okkara blað, sum ein vissur maður sigist at lesa bíbliuna. Er tað soleiðis ikki kostuligt, tá ið tú í tíni roynd at prógva, at vit javnaðarmenn eru í móti kristindóminum, tekur títt hevdupsprógv burtur úr hesum okkara orðum:

»Lesur tú søguna, sært tú, at alla staðni og til allar tíðir hava teir múgvandu í stríðnum um fyrri at halda fjöldina, tí minnimenta, niðri, søkt sær sít sterkasta vápn í at halda fjöldina óvitandi, bundna í fákunnari yvirtrúgv og ræðslu fyrri tí yvirnáttúrliga.«

»Og at blaðstjórnin, tá hon skrivur um fákunnari yvirtrúgv og ræðslu fyrri tí yvirnáttúrliga, vil siga, at tað er kristindómurin, ið hefur verið øllum heimins arbeidarum til størstu vanluku, er einki at ivast í, sigur tú.

Tað er at undrast yvir, at tú mentunarliga ikki er komin so langt, at tú ikki smæst við at sýna slíka — mildast merkt — hervuliga mislesing. Vit skrivaðu á føroyskum máli fyrri Føroyingar, og hefur tú ikki loyvi til at leggja annað í tað »citerada« enn tað, ið Føroyingar meina við »fákunna yvirtrúgv og ræðslu fyrri tí yvirnáttúrliga«. Eg havi aldri hoyrt, at Føroyingar hava skírt kristindómin fyrri yvirtrúgv o. s. frv. Føroyskir javnaðarmenn gera tað í øllum föllum ikki. Teir eru ikki í móti sonnum kristindómi.

Ímóti katolikkum?

Nei, vit eru ikki ímóti katolisminum, uttan tá ið hennara tenarar í kristindómsins navni gera brotsverk og misgerðir ímóti socialismuni, arbeidaranna frígering. Tað eru hesar misgerðir, vit hava átalad og undrast yvir, samstundis sum vit hava undirstrikað, at katolicisman og eithvørt trúarsamfund mega, ífall tey vilja gera krav upp á at vera sonn kristin, taka undir við socialismuni í stríðnum fyrri socialismum til faldum. Hetta havi eg viðhald í hjá tí katolska prestinum í Havn, ið tú leggur við: ta socialismuna, sum ikki fylgir príncippinum, at »religiún er opium fyrri fólk- ið«.

Religiún og skúlin?

Religiún er ein privat sak. — Tað er júst út frá einari djúpari virðing fyrri hesum, at meirilutin av javnaðarmönnum higar til hefur hildið, at tað er sín sak, at religiúnin verður greidd og forklað av einum hvørjum lærara, ið líka so væl kann vera lunkaður ella heilt kaldur (fríteinkjari) sum heitur kristin. —

Allar sektir og allra flestu livandi kristin eru av hesi áskoðan.

Borgarlig konfirmatión?

Hetta er einki partamál, men eitt trúarmál, ið menn innan fyrri allar flokkar í stórra ella minni mun eru fyrri.

Kirkjugóðsið?

Fellur tað ikki nakað óvugt — tað kann ið vera, at tað er vinnuflokkst, úthálad privatkapitalistiskt — at tú, Jógván, í hesum døgum roynir at ræða við, at vit javnaðarmenn vilja hava kirkjugóðsið frá kirkjunni. Hvorjir Føroyingar — og prestar við fyrri alt tað eisini — munu ikki vera fegnir yvir, at prestarnir missa prestajordina?

Streikan í hálfvæmsnum?

Hvat ið einstakir hava gjørt í depressión, hefur einki at gera við stevnukskrá javnaðarmanna, særliga tá ið vit leggja í mentu, at í stríðnum um broytinguna av sjálvari samfelagsskipanini stóð arbeidaraflokkurin tá, sum hann altíð hefur gjørt: einsamallur í móti ríkmannalíðinum, aðalsmonnum, prestum, klerkum og bispum og øllum, sum høvdu sætað sínum skinni. — Kanst tú, Jógván, undrast yvir, at beiskleiki ofta og títt hefur fingið yvirvaldið hjá tí minnimenta flokkinum, ið altíð hefur litið órátt og er vorðin kúgaður og forfylgdur, trælkaður?

Tú sigur, at vit hava givið katolikkum skylduna fyrri verðaldarstríðið. Aftur eitt dømi um, hvussu blendaður tú ert (av politiskum hatti?). Eg loyvi mær at prenta upp aftur tað, ið tú óivað sipar til. Okkara orð ljóða soleiðis:

»Vit geva ikki teirri katolsku kirkjun ella teirri protestantisku skyld fyrri verðaldarstríðið út yvir, at hesar kirkjur aldri hava brotið nærar við kapitalismuna, aristokratíð og yvirveldið, men tvørtur í móti sitið til hábords og í besta vinarlagi við hesar yvirstættir og í mongum føri gjørt felagsok við teimum í stríðnum móti javnaðarmönnum.«

So lesur tú, Jógván.

At tú, Jógván, roynir at gera javnaðarmenn til krígmenn av grynmasta slag, sýnir hjartari enn alt annað tín heldur logna mentalitet. Øll skilafólk vita, at javnaðarflokkarnir kring um heiminn eru teir einastu, ið uttan himpr leggja alla orkuna á fyrri at bjarga fríðinum. Al týskir javnaðarmenn undir krígunum greiddu atkvøðu fyrri krígsvápn — tá hevði kapitalisman longu sett Europa í eina hel-

vitisflamu — er ein sak fyrri seg, ið má metast og domast út frá øðrum grundum enn vanligum krígslysti. Teir gjørdu kanska tá skeivt, óivað. Men teir meintu seg at gera tað til bjarging fyrri ta týsku tjóðina.

Karakteristiskt og vert er at bita merki í, at tú, Jógván, í tíni umtalu av okkara skrivning um Dollfussar misgerð í móti arbeidarum í Eysturriki er hin triðji verjarin fyrri katolicismuni, ið frammi hefur verið í føroyskum bløðum — sum óbeinleiðis í katolicismunar navn hefur góðkent hansara gerð. — Tú hefur einki at siga attan at vísa til ein mann: Calles, sum tú nevnið fyrri ein yvirgangskropp. Við øðrum orðum: Dollfuss er ikki verri enn Calles.

Oh, himneski moralur!

P. M. DAM,
formaður føroysku javnaðarmanna.

Menniskja føði ella . . ?

Fyrsta og onnur sending av destruksjónskjótinum til Tórshavnar kommunu vóru góðar — 1. grad í øðrum klassa. — Hin fyrsta seld á 30 oyr. kiloíð og hin seinra 35, heldur hogir en lágir prísir at doma eftir tí, sum tað er ætlað til.

Men triðja og fjórða sending! Skulu tær kallast góðar menniskja føði? Hvussu sær tá lítt út, sum ikki roknað fyrri etandi at verða? Kann nokur mats- eftirlitsnevnd hava givið slitt viðmæli til at senda hetta kjót sum menniskja føði til Tórshavnar? Eg trúgvi tí ikki; annars hevur hon sjálv domt seg sum ómøguliga.

— Hesar seinru sendingarnar vóru eisini seldar fyrri 30 oyr. kiloíð.

Hvat kostar tað í innkeyp?

Kjótvon fólk í Danmark høvdu varla etið hetta, um tað var teimum givið.

Her í Havnini má kropsliga arbeidandi fólkíð venda hvørjum øvra í lógvanum og telja eftir, hvat tað kann loyva sær at keypa til livsupphalds og fær tó varla endarnar at røkka saman. Tað gleddi seg tí til bíliga kjotið, teknaði seg fyrri so og so mongum kiloum. Og tá tað so fekk kjotið, bregdaðist tí við, men royndi tó at fáa okkurt út tí fyrri ikki beint at sipa pengarnar burtur. Men mong vóru tæy, sum ikki kundu eta tað.

Føroyingar eru ikki serliga vandnir í mati. Men tað er góð og rein føði, vit eta.

Í mangar mátar kunna vit lata okkum bjóða mangt. Men máti skal verða við øllum!

Er tað býráðið, sum er orsök in hesum? Varla.

Men hvør?

Eg trúgvi ikki, at tað kann vera rætt, sum sagt er í Havnini, at Axel Hansen í Eshjerg er orsök in, sjálvt um hann eigur kjøthandilin »Eshjerg« í Tórsgøtu.

Útlutunin av hesum kjoti átti at verið í hondum »Havnar arbeidsmannafelags«; tað er jú tí kropsliga arbeidandi fólkínum, sum kjotið er ætlað, ellisfólki og øðrum neyðstøddum. — Í hvussu er, so vildi tað tá verið rættvisari útlutad, og tæy, sum einki eiga at betala kjotið við, høvdu óivað fingið sín part — tann part, sum teimum mest er neyðugur. Felagið veit betri en býráðið, hvørji mest treingja til hjálpar, so lógið sum tað ljóðar.

— Og amtmáðurin, sum skal kontrollera, at rætt er útlutad! Hevir hann nakað sum helst vit av hesum í samanburði við »Havnar arbeidsmannafelag«?

Men eitt kunnu vit krevja av amtmanninum, og tað er, at hann ger sína makt galdandi og ansar eftir, at tað verður góð føði, sum Føroyingar fáa; hann er jú tí fyrri fólkíð — altsotenari fólkisins — og ikki fólkíð til fyrri hann.

Góð og bílig føði er hjartaliga væl unnað øllum — serliga teimum, sum mest treingja til hana. Veit ikki býráðið, hvørji tæy eru, ella vil tað ikki gera sær so líttan ómak at kanna eftir tí, so veit »Havnar arbeidsmannafelag«, hvørji hava gingið og ganga arbeidsleys og kennir eisini hini allra fátækstu.

N. A. EIDESGAARD.

— Vit vita, at hesin maður, slaktaramestari Axel Hansen í Eshjerg, hefur sent til landbrúksministerið eitt útklipp av blaði okkara, har vit søgdu frá, hvussu kjotið var bytt út í eini av teim størri byggunum. Hann hefur fingið blaðið sendandi frá »en herværende Forretning«.

Blaðst.

ÚTFERÐ
við

„SMIRLI“

til Skipanes sunnudagin 2. juni kl. 10 fyrrapartin fra kajuni. — Kosnaðurin fram og aftur 2 kr. Farið verður frá Skipanesi kl. 8 seinrapartin.

Administrator.